



Protokollsbilaga C

DATUM: 2021-03-10
Avdelningen för penningpolitik, avdelningen för marknader
och avdelningen för finansiell stabilitet

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

DNR 2021-00388

Riksbanken startar nytt program med utlåning till banker för att stödja företagsutlåning

Direktionens beslut

Direktionen beslutar att

- sluta erbjuda ytterligare lån under det nuvarande programmet för lån till bankerna för vidareutlåning till företag och istället starta ett nytt program, utlåning till banker för att stödja företagsutlåning (UBF), i enlighet med vad som anges i övervägandena i detta beslut,
- Riksbanken inom ramen för det nya programmet, utlåning till banker för att stödja företagsutlåning, ska erbjuda penningpolitiska motparter och tillfälliga penningpolitiska motparter kredit i SEK mot säkerhet från den vecka som börjar den 22 mars 2021 så länge den totala utlåningen inom det nya och det nuvarande programmet inte överstiger 500 miljarder kronor eller till dess att Riksbanken bedömer att behov av ytterligare erbjudanden inte föreligger,
- det sista anbudstillfället inom ramen för det befintliga programmet för lån till bankerna för vidareutlåning till företag blir den 12 mars 2021,
- Riksbankens beslut från den 19 mars 2020 om ändrade begränsningsregler för säkerställda obligationer som säkerhet för kredit hos Riksbanken gäller fram till den 31 december 2024, eller till dess att Riksbanken återkallar detta beslut,
- uppdra åt chefen för avdelningen för marknader, med rätt för denne att sätta annan i sitt ställe, att efter samråd med chefen för avdelningen för penningpolitik och chefen för avdelningen för finansiell stabilitet, med rätt för dessa att sätta annan i sitt ställe, besluta om exakt tidpunkt för, samt erbjudet belopp, erbjuda löptider och förfallodatum vid respektive anbudstillfälle samt om närmare detaljer rörande villkoren för, och information om, utlåningsprogrammet, samt att
- offentliggöra beslutet onsdagen den 10 mars senast kl. 17:00.

Bakgrund

Den 12 mars 2020 beslutade Riksbanken att inleda ett program för företagsutlåning via penningpolitiska motparter på upp till 500 miljarder svenska kronor. Riksbanken bedömde då att det var nödvändigt att vidta riktade åtgärder för att trygga en fungerande kreditförsörjning för svenska icke-finansiella företag. Programmet inrättades i penningpolitiskt syfte, med stöd av 6 kap. 5 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank. Lånen sker mot säkerhet och det första lånet erbjöds den 20 mars 2020.

Den 19 mars 2020 beslutade Riksbanken att öka utrymmet att använda säkerställda obligationer som säkerhet för kredit hos Riksbanken. Syftet var att främja genomslaget av det beslutade utlåningsprogrammet för företagsutlåning men lättnaderna gäller för samtliga krediter i Riksbanken. Lättnaderna innebär att de särskilda begränsningsregler som gällt för säkerställda obligationer (bostadsobligationer) upphörde och de temporära generösare reglerna gäller fram till 30 december 2024, vilket kommunicerades till alla RIX-deltagare den 1 juli 2020. Därmed kan säkerställda obligationer som givits ut av motparten eller någon närstående, också användas som säkerhet hos Riksbanken under denna tid.

För att underlätta att Riksbankens lån ska nå ut i hela samhällsekonomin och för att öka det penningpolitiska genomslaget av programmet, beslutade Riksbanken också den 26 mars att tillåta att tillfälliga penningpolitiska motparter får delta i programmet. Den 6 april beslutade Riksbanken vidare att utvidga programmet till att också omfatta vidareutlåning till svensk enskild näringsverksamhet och fortsatta med veckovisa erbjudanden på 50 miljarder per vecka till dess att det totala rambeloppet om 500 miljarder kronor har lånats ut eller till dess att Riksbanken bedömer att behov av ytterligare erbjudanden inte föreligger.

Den 30 juni 2020 beslutade Riksbanken att förlänga löptiden på lånen till upp till fyra år samt sänka räntetilägget om kravet på vidareutlåning inte uppfylls till 0,10 procentenheter. I dagsläget har motparterna lånat 164,5 miljarder kronor av Riksbanken inom ramen för programmet.

Överväganden

Coronapandemin fortsätter att dominera den ekonomiska utvecklingen såväl i Sverige som i omvärlden. En andra våg, och på flera håll även en tredje, av smittspridning har sedan hösten 2020 drabbat många länder och medfört att restriktioner för att minska spridningen återigen har skärpts. Den ekonomiska återhämtning som inleddes under sommaren 2020 har därmed bromsats upp, även om den svenska ekonomin inte har påverkats riktigt lika hårt som under den första vågen. Medan arbetsmarknaden totalt sett har fortsatt att förbättras och produktionen inom industrin är tillbaka på förkrisnivåer fortsätter konsumentnära tjänsteföretag och delar av detaljhandeln att befinna sig i ett bekymmersamt läge.

De påbörjade vaccinationerna världen över, tillsammans med de hittills beslutade ekonomisk-politiska stödåtgärderna, förväntas dock ge förutsättningar för en återhämtning. Osäkerheten om utvecklingen framöver är emellertid fortsatt stor. Det gäller såväl hur snabbt vaccinationer kan genomföras runt om i världen som hur nya mutationer av viruset kan påverka pandemins förlopp. De olika åtgärder som Riksbanken har satt in under det senaste året för att motverka pandemins negativa

effekter på ekonomin bidrar till att de räntor som hushåll och företag möter hålls låga och att kreditförsörjningen fungerar. Riksbankens åtgärder har därmed också bidragit till att den svenska ekonomin har varit förhållandevis motståndskraftig mot pandemins andra våg.

Risken för förnyad oro på de finansiella marknaderna kvarstår dock om pandemin skulle förvärras ytterligare från dagens nivå eller bli betydligt mer utdragen än vad som förutsätts i den nu aktuella bedömningen. Företagens behov av att låna pengar för att överbrygga den oroliga perioden kan då åter öka och en tilltagande oro på de finansiella marknaderna riskerar att leda till att bankernas kreditutbud till företag minskar, inte minst till små och medelstora företag. En betydande kreditåstramning för företagen skulle öka risken för långvarigt negativa konsekvenser för produktionen och sysselsättningen i Sverige och skulle sannolikt innebära att inflationen faller.

För att kunna motverka en situation där brist på krediter riskerar att bryta den ekonomiska återhämtningen och minska förutsättningarna för inflationen att stiga mot målet är det lämpligt att Riksbanken fortsätter att erbjuda lån till bankerna för att stimulera utlåning till icke-finansiella företag och bidra till att bibehålla en god likviditet i banksystemet. Det är också viktigt att ge de penningpolitiska motparterna klarhet i att lånemöjligheten finns tillgänglig under en längre tid om det skulle uppkomma behov senare.

Det nuvarande programmet för företagsutlåning via penningpolitiska motparter är dock förknippat med vissa tidsbundna villkor som innebär att det olämpligt att under en längre tid fortsätta erbjuda lån under detta program.

Det är därför lämpligt att Riksbanken slutar erbjuda ytterligare lån inom ramen för det nuvarande programmet och istället ersätter det med ett nytt program: utlåning till banker för att stödja företagsutlåning (UBF). Det nya programmet har samma inriktning och syfte men med villkor som är enklare, mer generiska och mindre tidsberoende. Vissa ytterligare justeringar görs för att underlätta uppföljningen av bankernas utlåning till icke-finansiella företag och enskild näringsverksamhet.

I nuvarande program kan såväl penningpolitiska som tillfälliga penningpolitiska låna av Riksbanken. I ett läge när ett program för att underlätta bankers företagsutlåning behövs är det viktigt att nå ut så brett som möjligt i ekonomin. Därför har de tillfälliga penningpolitiska motparterna möjlighet att delta även i det nya programmet.

I det nuvarande programmet är räntan på lånen rörlig ränta motsvarande Riksbankens reporänta utan påslag. Om motparternas utlåning till svenska icke-finansiella företag och enskild näringsverksamhet vid utvärderingstidpunkten inte har ökat i tillräcklig omfattning påförs ett räntepåslag på upp till 0,10 procentenheter. Dessa räntevillkor gäller även i det nya programmet.

Kraven på motparternas utlåning till icke-finansiella företag bör dock revideras och förenklas. Både utlåning till icke-finansiella och företagarkushåll omfattas. Enligt det gamla programmet görs utvärderingen i förhållande till två olika företagskretsar, en med icke-finansiella företag och en med summan av icke-finansiella företag och företagarkushåll. I det nya UBF-programmet är bedömningen att bara den senare kretsen är tillräcklig.

Istället för att basera utvärderingen på motpartens utlåning vid två specifika datum, baseras utvärderingen i det nya UBF-programmet på ett genomsnitt av motpartens utlåning till icke-finansiella företag under en tolv månaders period. Därigenom blir utvärderingen och påförandet av eventuell tilläggsränta mindre beroende av utfallen på vissa specifika rapporteringsdagar. Vidare tillmäts inte volymen av de lån en motpart tar i Riksbanken någon betydelse i utvärderingen.

Banker som lånar av Riksbanken i detta program bör fortsatt öka sin utlåning till icke-finansiella företag. Kravet på utlåningsökning bör samtidigt inte sättas för högt. Bedömningen är därför att en årlig utlåningstillväxt på 1 procent är ett väl avvägt krav. Om banken inte når upp till denna utlåningstillväxt utgår ett räntepåslag.

Enligt nuvarande villkor erbjuds vid varje anbudstillfälle ettåriga lån med option att förlänga med ett år i taget i upp till fyra år. I det nya programmet erbjuds istället lån med inledningsvis förfalldatum i slutet av april 2022, 2023 respektive 2024. Motparterna får själva välja vilken av de erbjudna förfalldagarna de vill ha i samband med anbudstillfället och denna ligger sedan fast, det vill säga lånen går normalt inte att förtidslösa. Antal erbjudna löptider och förfalldatum kan justeras under programmets löptid.

Riksbanken har under det nuvarande programmet erbjudit lån på 50 miljarder svenska kronor per vecka. Mot bakgrund av rådande marknadsförutsättningar bedömer Riksbanken att det i dagsläget är tillräckligt att erbjuda lån under det nya programmet på 50 miljarder en gång i månaden. Riksbanken erbjuder därför, från och med veckan som börjar den 22 mars 2021, lån på 50 miljarder svenska kronor månadsvis till penningpolitiska motparter och tillfälliga penningpolitiska motparter mot säkerhet i syfte att underlätta deras utlåning i svenska kronor till svenska icke-finansiella företag. Frekvensen av anbudstillfällen och erbjudet belopp per tillfälle kan justeras om förutsättningarna ändras.

De exakta tidpunkterna för anbudstillfällena och erbjudet belopp vid respektive tillfälle samt erbjudna löptider och förfalldatum bestäms fortsättningsvis av chefen för avdelningen för marknader, med rätt för denne att sätta annan i sitt ställe, efter samråd med chefen för avdelningen för penningpolitik och chefen för avdelningen för finansiell stabilitet, med rätt för dessa att sätta annan i sitt ställe. Direktionen ska dock informeras i de fall något inträffar som kan motivera en förändring av huvudprinciperna (dvs. frekvens, erbjudet belopp, löptider och förfalldatum) vid kommande anbudstillfällen.

När programmet för företagsutlåning via penningpolitiska motparter lanserades den 12 mars 2020 beslutades att ramen för programmet skulle vara 500 miljarder. Detta rambelopp ska omfatta lån tagna under både det nuvarande och det nya programmet. Det innebär att Riksbanken ska erbjuda lån så länge det totala utestående beloppet inom det nya och det nuvarande programmen inte överstiger 500 miljarder kronor eller till dess att Riksbanken bedömer att behov av ytterligare erbjudanden inte föreligger. Motparter som lånat under det nuvarande programmet och som vill utnyttja sin option att förlänga lånen ska, i samband med att det utestående enskilda lånet förfaller, erbjudas möjlighet att istället flytta över det lånet till det nya programmet även om det nuvarande lånets förfalldag inträffar en annan dag än anbudstillfällena i det nya programmet. Sådan överflyttning av lån ingår inte i de erbjudna beloppen om 50 miljarder per anbudstillfälle.

Den 19 mars 2020 beslutade Riksbanken att öka utrymmet att använda säkerställda obligationer som säkerhet för kredit hos Riksbanken. Syftet var att främja genomslaget av det beslutade utlåningsprogrammet för företagsutlåning men lättnaderna gäller för samtliga krediter i Riksbanken. Lättnaderna innebär att de särskilda begränsningsregler som gällt för säkerställda obligationer (bostadsobligationer) slopas och detta gäller, enligt separat kommunikation, fram till 30 december 2024. Dessutom kan under den tiden egna säkerställda obligationer, det vill säga säkerställda obligationer som givits ut av motparten eller någon närstående, också användas som säkerhet. Dessa lättnader gäller således även för lån under det nya programmet fram till den 31 december 2024, eller till dess att Riksbanken fattar ett nytt beslut om villkoren för säkerheter. Om Riksbanken återkallar de temporära generösare säkerhetsvillkoren före den 31 december 2024 så kommer motparter som har utestående lån under programmet att erbjudas möjlighet att lösa dessa lån i förtid.

Det ankommer vidare på chefen för avdelningen för marknader, med rätt för denne att sätta annan i sitt ställe, att fortsatt besluta om närmare detaljer rörande villkoren för, och information om utlåningsprogrammet. Beslutet ska fattas efter samråd med chefen för avdelningen för penningpolitik och chefen för avdelningen för finansiell stabilitet, med rätt för dessa att sätta annan i sitt ställe.

Utlåningen i det nya programmet är – precis som i det nuvarande programmet – penningpolitiskt motiverad enligt vad som framgår ovan, med stöd av 6 kap. 5 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

Riksbankens åtgärder får vanligen flera olika, och delvis osäkra, konsekvenser för samhällsekonomin och Riksbankens egna finanser. De fördelar som följer av respektive åtgärd behöver därför vägas mot dess möjliga nackdelar och risker. Förändringen som det nya programmet innebär jämfört med det tidigare bedöms inte förändra de operativa riskerna eller Riksbankens finansiella risker. Riksbanken bedömer dessutom att det finns en hög medvetenhet kring riskerna och en effektiv ansats till riskhantering i verksamheten. Risknivån är därmed hanterbar för Riksbanken.

Vid tidpunkten för detta beslut råder det fortsatt stor osäkerhet kring den ekonomiska utvecklingen både i Sverige och i andra länder. Allt tyder på att det kommer att behövas penningpolitiska stimulanser i form av låga räntor och en stor mängd likviditet under överskådlig tid. Kombinationen av lämpliga åtgärder utvärderas kontinuerligt och kommer att anpassas till den ekonomiska utvecklingen.